دستورالعمل چک لیست پایش برنامه سلامت کودکان در مرکز بهداشتی درمانی روستایی

یکی از مهم‌ترین اجزای هر برنامه بررسی آن از نظر اجرای استاندارد و میزان دستیابی به هدف است که به صورت پایش و ارزشیابی برنامه تعریف می‌شود. هدف از پایش مرور مداوم برنامه در حین انجام کار به منظور مشخص شدن مشکلات و حل آن‌ها در جهت بهبود کیفیت خدمات ارائه شده است. این چک لیست برای بررسی فرایند ارائه خدمت برنامه سلامت کودکان در مرکز بهداشتی درمانی روستایی به شیوه مشاهده، مصاحبه و بررسی اسناد و مدارک مربوط به فرآیندها تکمیل می‌شود. نحوه امتیازدهی برای هر سؤال صفر و یک می‌باشد و در هر سؤال اگر تمام موارد مطرح شده کامل بود نمره ۱ و در صورتی که حتی یکی از موارد نقص داشت و یا غلط بود نمره صفر داده خواهد شد و در صورتی که موردی نداشته باشد خط تیره (-) گذاشته خواهد شد.

۱- برنامه ریزی و سازماندهی:

پاسخ سؤال ۱: در صورتی که پرسنل طرحی کارگاه‌های آموزشی مانا، کودک سالم و شیر مادر را در طی ۶ ماه گذشته و بازآموزی در طی ۲ سال گذشته گذرانده باشند نمره ۱ و در غیر این صورت صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۲: آخرین دستورالعمل‌های ارسالی از مرکز بهداشت شهرستان در واحد موجود بوده و به صورتی بایگانی شده باشد که دسترسی به آنها آسان باشد (لیست دستورالعمل ها همراه با تاریخ و شماره تهیه گردیده و دستورالعمل‌ها طبق تاریخ بایگانی شده باشد) برای هر برنامه آخرین دستورالعمل‌های ارسالی بررسی گردد.

پاسخ سؤال ۳: مواد آموزشی ارسالی از مرکز بهداشت در واحد موجود باشد و در محل مناسب نگهداری شود به‌طوری که دسترسی به آن‌ها آسان باشد.

- **مواد آموزشی مانا:** بوکلت مانا غیر پزشک و پزشک و راهنمای آن‌ها
- **مواد آموزشی کودک سالم:** بوکلت کودک سالم غیر پزشک و پزشک و راهنمای آن‌ها
- **مواد آموزشی شیر مادر:** کارت شیردهی مادر- راهنمای آموزشی مادران باردار

پاسخ سؤال ۴: به عنوان مثال در صورتی که کل موارد دستورالعمل تجویز شیر مصنوعی را نشان دهد نمره یک در غیر این صورت نمره صفر داده می شود.

۱- مطلوب نبودن نمودار رشد شیر خوار ۲- بیماری های مزمن و صعب العلاج مادر (بیماریهای کلیوی ، قلبی ، کبدی و جنون به تشخیص و تایید پزشک معالج) چنانچه منجر به معلولیت و از کار افتادگی مادر گردد. ۳- استفاده دائمی از داروهای (ضد سرطانها ، بروموکریپتین ، لیتیوم ، فنین دیون ، فن سیکلیدین ، ارگوتامین) ، اعتیاد به کوکایین یا هروئین ، آنتی متابولیتها مانند متوتروکسات ، تاموکسی فن) ۴- جدایی والدین (نگهداری با پدر) ۵- فوت مادر ۶- فرزند خواندگی

پاسخ سؤال ۵: در بررسی مستندات برآورد اقلام دارویی و مکمل های دارویی طبق فرمول محاسبه شده باشد[مصرفی سه ماهه مشابه سال گذشته (۳۰-۱۰)٪ + (موجودی – مصرفی سه ماه مشابه سال گذشته)] و درخواست دارویی هر سه ماه یکبار و حداقل ۲۰ روز قبل از پایان هر سه ماه به واحد بهداشتی ارسال شده باشد. فرم درخواست دارویی با برآورد مطابقت داشته باشد.

پاسخ سؤال ۶: اگر تمام موارد موجود باشد نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۷: کارت مراقبت کودک حداقل ۵ مورد و کارت مادر و کارت شیردهی حداقل ۱ مورد در خانه بهداشت موجود باشد. اگر تمام موارد موجود باشد نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور نمایید.

۲- ثبت اطلاعات:

پاسخ سؤال ۱: در صورت مطابقت فرم های ثبت پزشک مانا و سوانح و حوادث و کودک سالم با بوکلت مانا و کودک سالم نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۲: در صورت مشاهده فرم جمع‌بندی اطلاعات چوب خط کودک سالم، مانا و شیر مصنوعی نمره ۱ و در غیر این صورت صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۳: در صورت مشاهده فرم پایش تکمیل شده سه ماهه اخیر مرکز از خانه بهداشت نمره ۱ و در غیر این صورت صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۴: در صورت مشاهده برنامه آموزشی نمره ۱ و در غیر این صورت صفر منظور نمایید.

۳- پزشک مرکز:

پاسخ سؤال ۱: در صورتی که پزشک مشکلات برنامه کودکان را شناسایی و اولویت بندی کرده باشد نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۲: در صورتی‌که پزشک برای کودکان بیمار فرم ثبت تکمیل نماید نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۳: در صورتی‌که پزشک از تعداد و علت مرگ کودکان ۵۹-۱ ماهه منطقه تحت پوشش اطلاع داشته باشد نمره ۱و در غیر این صورت نمره صفر.

پاسخ سؤال ۴: در صورتی که پزشک برای جامعه تحت پوشش برنامه آموزشی داشته باشد و برنامه آن موجود باشد نمره ۱ و درغیر این صورت صفر منظور نمایید.

پاسخ سؤال ۵: در صورتی که مداخله‌ای بر اساس مشکلات اولویت بندی شده انجام شده باشد نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر.

۴- آگاهی کارکنان از برنامه مراقبت ادغام یافته کودک سالم- شیر مادر

پاسخ سؤال ۲۱ و۲۲ و ۲۳ : این قسمت مطابق صفحه **"مشاوره با مادر در مورد مشکلات تغذیه‌ای"** بوکلت کودک سالم ویژه غیر پزشک بررسی شود. در صورتی که به تمام موارد پاسخ صحیح بدهد نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور شود.

پاسخ سؤال ۲۴ : ۱- از روز چهارم تولد تعداد ۶ کهنه مرطوب یا بیشتر در ۲۴ ساعت با ادرار کم‌رنگ ۲- ۸-۳ بار اجابت مزاج در ۲۴ ساعت (بعد از ۱ ماهگی ممکن است این دفعات کاهش یابد) ۳- هشیار بودن، قدرت عضلانی مناسب، پوست شاداب ۴- افزایش وزن شیرخوار در ۶ ماه اول تولد هر هفته به میزان ۲۰۰-۱۰۰ گرم ۵- بعضی شیرخواران در روزهای اول تولد کمی وزن از دست می‌دهند که نباید بیشتر از ۱۰-۷٪ وزن تولد باشد و باید در ۲ و حداکثر ۳ هفتگی وزن تولد را به دست آورند.

پاسخ سؤال ۲۵ و ۲۶: در صورتی‌که طبق بوکلت ۱ مورد از هر قسمت را بیان کند نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور نمایید.

۵- آگاهی کارکنان از برنامه مراقبت ادغام یافته ناخوشی‌های اطفال (مانا) و شیر مادر

برای بررسی آگاهی کارکنان ارائه دهنده خدمت (مانا) ۱ کودک بیمار به صورت case مطرح نمایید که می‌تواند یکی از ۵ علامت اصلی بیماری (سرفه یا تنفس مشکل، اسهال، ناراحتی گوش، گلو درد و تب) را داشته باشد. اگر به صورت کامل و صحیح کلیه مراحل مطابق بوکلت پاسخ داده شد نمره یک و اگر یکی از موارد نادرست پاسخ داده شود، نمره صفر منظور گردد.

پاسخ سؤال ۱۶: آگاهی ارائه دهنده خدمت برای کودک حادثه دیده با توجه به نوع حادثه مطرح شده ، مطابق بوکلت مانا بررسی می‌شود. ابتدا ارزیابی از کودک در هر مورد سوختگی ، مسمومیت ، خفگی ، گزیدگی انجام شده و بر اساس ارزیابی ،کودک طبقه بندی و اقدامات لازم مطابق با بوکلت پرسیده شود. برای هر یک از حوادث یک case مطرح، و آگاهی کارمند بهداشتی را در هر یک از این موارد بررسی نمایید.

پاسخ سوال ۲۵: این قسمت مطابق صفحه مشاوره با مادر بررسی شود. اگر کودک هنوز شیر مادر می‌خورد در طول شبانه روز مقدار بیشتری شیر به او بدهد. اگر کودک از سایر شیرها استفاده می‌کند: ۱-افزایش شیر مادر ۲-جایگزینی با فراورده های تخمیری مانند ماست. ۳-جایگزین کردن نصف شیر با غذاهای نیمه جامدمغذی.

پاسخ سوال ۲۶: ۱- تغذیه با شیر مادر حتی در شب ۲ -مطمئن شوید جایگزین شونده مناسب انتخاب شده ۳ - طرز تهیه شیر را بررسی کند و مطمئن شود شیر را بهداشتی تهیه می‌کند و به مقدار کافی به شیرخوار می‌هد. ۴-شیر آماده را بیشتر از یکساعت نگه ندارد ۵ -از گول زنک استفاده نکند. در مورد چگونگی نگه‌داری شیر دوشیده شده و نحوه استفاده از آن پرسیده شود. (۸-۶ ساعت در دمای اتاق (محل خنک)، تا ۴۸ ساعت در یخچال، جا یخی ۱۵- درجه ۲ هفته، در فریزر خانگی ۱۸- درجه۳ ماه ، در فریزر صنعتی ۳۲- درجه تا ۶ ماه. برای مصرف شیر منجمد ظرف شیر را زیر آب ولرم تکان داده تا یخ آن باز شود یا ظرف محتوی شیر را در قابلمه‌ای که مقداری آب دارد قرار داده و قابلمه را روی اجاق می‌گذاریم.)

پاسخ سؤال‌های ۲۷: ۱- به جای بطری استکان را توصیه کند. ۲- به مادر نشان دهد چگونه با استکان به کودک شیر بدهد.

پاسخ سؤال‌های ۲۸: ۱- با کودک بنشیند و او را ترغیب نماید ۲- به کودک در بشقاب یا کاسه جدا غذا بدهد.

پاسخ سؤال‌های ۲۹ : ۱- در صورت امکان مکرر او را با شیر مادر تغذیه کند. ۲- از غذاهای نرم، متنوع، اشتها آور و غذاهایی که کودک دوست دارد تا حد امکان به او بدهد. ۳- اگر گرفتگی بینی کودک مانع تغذیه اوست آن را تمیز کند. ۴- انتظار داشته باشد وقتی حال کودک بهتر شود اشتهای او بهتر خواهد شد.

پاسخ سؤال ۳۰: ۱-مادر دست‌هایش را بشوید۲-پنبه تمیز را به ته یک چوب کبریت پیچیده با ۱ میلی‌لیتر محلول نیستاتین آغشته کند و هر ۶ ساعت روی لکه‌های سفید برفک داخل دهان شیرخوار بمالد. ۳- دارو به نوک و هاله پستان مادر هم مالیده شود.

پاسخ سوال ۳۱- این قسمت مطابق صفحه مشاوره با مادر در مورد چه موقعی فوری مراجعه کند بوکلت مانا ویژه غیر پزشک بررسی شود در صورتی که صحیح پاسخ داده شود نمره ۱ و در غیر این صورت نمره صفر منظور گردد.